

Najvišja oblika svobode

Vsaka obletnica je priložnost za obračun opravljenega dela in za dogovor o delovanju v prihodnjem letu. Tudi dan samoupravljalcev je priložnost za oceno doseženega na najbolj občutljivem družbenem področju - področju samoupravljanja, saj je temeljni odnos delavcev v združenem delu in na vseh področjih družbenega delovanja.

Program gospodarske stabilizacije in strateški cilji gospodarskega razvoja države naj bi v prihodnjih letih močno okreplili našo materialno podlago. Pri vsem tem pa ne smemo zanemariti nadaljnega razvoja samoupravljanja, ki je že zdaj doseglo precej visoko stopnjo družbene zavesti.

Janez Stergar

Tako zvenijo sporočila izrečena na različnih ravneh ob letošnjem praznovanju dneva samoupravljalcev. Tudi v Ljubljani je mestni svet Zveze sindikatov Ljubljana pripravil slavnostno sejo s podelitvijo nagrad in priznanj samoupravljalcem za leto 1985. Iz naše občine so jih dobili Lojze Pajk, Alenka Radšel Medvešček, Milena Mirkovič, Stanka Burnik, Ivo Kastelič, Janez Stergar in Erna Šnuderl. Prav slednja dva pa sta bila gosta našega uredništva.

Janez Stergar je dejal, da se mu večkrat stoji po učinkovitosti, ki so jo imeli pri taborniški organizaciji. Če so se tam kaj zmenili so zaradi kolegialnosti vsaj 70 odstotkov dogovorjenega uresničili. Zato Janez že 25 let aktivno sodeluje v taborniški organizaciji: »Taborniško delovanje mi je dalo bistvene iztočnice za življenje, dalo mi je družbeno znanje, ki mi še kako prav pride pri mojem družbenopolitičnem delu. To delo pa je vezano na družbene dejavnosti, saj na tem področju delam, zato to proble-

matiko tudi najbolj poznani Janez Stergar je profesor zgodovine in dela na Inštitutu za narodnostna vprašanja kot višji raziskovalni sodelavec.

Erna Šnuderl, vodja IN-DOK centra pri mestni konferenci SZDL in član predsedstva mestne konference je dejala, da je zelo ponosna, da je v tem jubilejnim letu dobila to priznanje:

»Zame je samoupravljanje najvišja oblika svobode in demokracije in ne le politični sistem. To je izvirna oblika življenja, kar potrjujejo tudi razmišljanja zahodnih futuristov, ki počasi, tipaje tudi razmišljajo v tej smeri.«

Kar zadeva delovanje IN-DOK-Centra pa pravi, da so tej ustanovi z novim zakonom o javnem obveščanju dane nove perspektive, saj Center postaja subjekt javnega obveščanja, zlasti kar

Erna Šnuderl

zadeva delegatsko odločanje. Meni pa, da bo Center mnogo bolj blizu ljudem ko bo dokumentacija urejena in računalniško vodena. Že zdaj so dosegli velike uspehe, zlasti kar zadeva predhodno informacijo pri oblikovanju posameznih odločitev, povezali pa so se tudi z delovnimi organizacijami in posredujejo kratke in razumljive informacije o njihovih zamislih o razvoju, njim pa posredujejo politične informacije.

Jurij Popov

Trd boj za uresničenje planskih ciljev

Do izteka sedanjega srednjeročnega planskega obdobja nas loči le še bora polovica leta in nedvomno je to čas, ko lahko še precej zanesljivo razčlenimo, kakšni utegnejo biti razvojni dosežki v minulih petih letih. Vsekakor je že sedaj jasno, da bomo v naslednje petletno obdobje vstopili z nekaterimi uresničenimi, pa tudi s številnimi neuresničenimi nalogami iz spiska planskih predvidevanj.

Naj še enkrat opozorimo, kakšne globalne razvojne okvire smo si zastavili v srednjeročnem planu. Za družbeni proizvod smo predvidevali enoodstotno letno rast, rast industrijske proizvodnje za 0,9 odstotka na leto, 10-odstotno letno rast izvoza in 2-odstotno uvoza, 0,4-odstotno rast zaposlovanja ter zaostajanja vseh oblik porabe za rastjo dohodka. Omenjene stopnje rasti odražajo - glede na gospodarsko strukturo in na dosedanja razvoj občine pa seveda glede na zožene materialne razvojne možnosti - prizadevanja za prehod iz kvantitativnega v bolj kvalitativno razvojno usmeritev.

V začetku nikakor ni šlo

Gospodarska gibanja v občini so v prvem letu srednjeročnega obdobja prinesla največje negativne premike, ko so praktično vsi globalni kazalci gospodarskega razvoja občine izkazali nazadovanje v primerjavi z izhodiščnim, 1980-tim letom. Tak trend je bil značilen tudi še za leti 1982 in 1983, vendar v znatno milejši obliki in ne na vsej »fronti«. Zlasti se je leta 1982 izboljšal izvoz blaga, še posebej konvertibilni, na enaki ravni pa so se odražali tudi osebni dohodki.

Ujeli smo, kar smo zamudili

V letih 1983 in 1984 kaže opozoriti na ponovno rast realnega družbenega proizvoda. V letu 1983 se je dvignilo tudi število zaposlenih v primerjavi z letom 1982. Intenzivnejšo gospodarsko živahnost smo zabeležili v minulem letu, ko se je ustavilo fizično upanje industrijske proizvodnje in so začeli rasti izvoz, dohodek in akumulacija.

Prav zavoljo uspešnih let 1983 in 1984 in ob nadaljevanju gibanja do konca tega leta lahko napovedujemo, da bo dosežena načrtovana povprečna letna rast družbenega

proizvoda. Kar zadeva industrijsko proizvodnjo, pa kaže povedati, statistika v vseh letih beleži negativno dinamiko, pri čemer pa je treba opozoriti na metodološke pomanjkljivosti pri zajemanju podatkov, ki potencirajo rezultate.

Neugodna industrijska struktura

V zvezi z zagotavljanjem surovin in repromateriala za normalno in razširjeno proizvodnjo je mogoče ugotoviti, da so se razmere po določenih težavah v začetku planskega obdobja v minulem, pa tudi v tem letu, precej izboljšale. Približno polovico OZD je namreč poročalo o dobri preskrbljenosti. Ne glede na to pa je ključni problem tekočega in prihodnjega gospodarskega razvoja neugodna industrijska struktura občine. Velik je namreč delež tistih panog, ki tudi v širšem gospodarskem prostoru beležijo podpoprečen razvoj (predelava papirja, tekstila finalizacija, grafika). Prav v tem pogledu je očitno, da do zelenih premikov v sestavi občinskega gospodarstva ne bo prišlo. Delež industrije v ustvarjanju družbenega proizvoda se bo predvidoma celo znižal od 12,6 odstotka na 10,5 odstotka.

Dobri finančni rezultati

Kar zadeva finančne vidike gospodarjenja, velja, da so gospodarske OZD ob visoki stopnji inflacije dosegle pretežno pozitivne finančne rezultate. V letih 1983 in 1984 je gospodarstvo doseglo realno večji celotni prihodek, dohodek in akumulacijo, povečali sta se tudi produktivnost in rentabilnost poslovanja. Nominalna rast finančnih rezultatov je bila v Centru celo največja v Ljubljani. Delež dohodka je od začetka planskega obdobja porasel od 14,6 na 17 odstotkov.

Med novejšimi dogajanja, ki

povzročajo gospodarstvenikom vse več glavobola, moramo omeniti rast zalog, ki so se od 13,6 odstotka v letu 1980 povečale na sedanjega 19,5 odstotka v celotnem prihodku. Vrednost zalog je dosegla več kot dvakratno vrednost akumulacije, ki pa smo jo že sicer ocenili kot visoko.

Izvažali so kar proizvajalci sami

Bilanca ekonomskih odnosov s tujino razkriva precejšnjo nihanja. Ob pričakovanju, da bo izpolnjena letos načrtovana rast, bo poprečna letna rast v petih letih znašala 8,6 odstotka. Med vzroki za zaostajanje blagovne menjave s tujino za načrtovano je razen nekaterih težav pri oskrbi z reprodukcijskim materialom tudi kasnitev pri določanju pogojev gospodarjenja. Zavoljo slednjega se je dogajalo, da so se izvoza lotili kar proizvajalci sami, ne upoštevaje smotrnosti takšnega ravnanja. Pregled konvertibilne menjave kaže, da je bil njen delež v skupnem izvozu v primerjavi z drugimi občinami znatno večji, hkrati pa so manj ugodni podatki o uvozu s konvertibilnega področja. V njih se odraža specifičnost občinskega gospodarstva (prevladovanje trgovine), ki uvaža razmeroma malo repromateriala pa veliko blaga široke potrošnje, s katerim zadovoljujejo tudi potrebe širšega območja.

Poraba zaostaja za rastjo dohodka

Kar zadeva delitev dohodka in družbenega proizvoda lahko ugotovimo, da so vse tri oblike porabe zaostajale za rastjo dohodka, tako da se je povečal delež sredstev za razširjeno reprodukcijo. Žal so ob ugodnih gibanjih akumulacije hitro rasle tudi obresti iz dohodka, tako da je del dohodka, ki je ostal OZD, znašal leta 1981 za akumulacijo in osebne dohodke 58,2 odstotka, lani pa še 54,7 odstotka.

O zaposlovanju povejmo, da se je gibalo zelo različno: Zaposlenost se je leta 1981 zmanjšala za 1,6 odstotka, v letu 1982 pa kar za 4,1 odstotka, v letu je porasla za 0,7 din in se je lani spet zmanjšala za 2 odstotka.

J.K.

Pozornost prednostim Centra

V naslednjih dneh bo sklenjena razprava o osnutku družbenega plana občine za obdobje 1986-1990. V zvezi z dosedanjimi aktivnostmi pri pripravi omenjenega planskega dokumenta kaže opozoriti na obotljivost in počasnost pri oblikovanju planskih aktov pri temeljnih nosilcih planiranja (OZD, KS, SIS itd), ki je gotovo povezana s previdnostjo ob ocenjevanju predvidenih rezultatov sedanjega srednjeročnega obdobja.

To kaže, da bodo morali temeljni nosilci planiranja pri tem opravilu poprijeti, hkrati pa lahko domnevamo, da bo v nadaljnjih fazah sprejemanja še obilo dela pri usklajevanju ciljev.

Sicer pa naštejmo za katere skupne temeljne cilje družbenoekonomskega razvoja naj bi se odločili v naslednjih petih letih.

Osnutek najprej omenja krepitve samoupravnih družbenoekonom-

skih odnosov, pri čemer bi posebna pozornost veljala uveljavljanju samoupravnega položaja delovnih ljudi in občanov v krajevnih skupnostih. Rast proizvodnje in storilnost naj bi gradili na kakovostnih strukturnih spremembah občinskega gospodarstva. Pri tem omenja osnutek pomen primerjalnih prednosti, ki je imamo zaradi koncentracije znanja in poslovnih dejavnosti v tem prostoru, in se zavzema za hitrejšo uvajanje sodobne informacijske tehnologije. Hkrati poudarja tudi nujnost sklad-

nega razvoja družbenih dejavnosti.

Velik del pozornosti namenja osnutek blagovni menjavi s tujino, ki je nedvomno temeljna in dolgoročna gospodarska usmeritev. Izvoz blaga in storitev bi moral biti hitrejši od rasti družbenega proizvoda. Projekcija skupnega izvoza blaga in storitev omenja 9-odstotno skupno rast izvoza, pri tem pa 10-odstotno rast izvoza na konvertibilni trg.

Poleg dosedanjih najpomembnejših izvoznih dejavnosti pričakuje osnutek več deviznega dotoka tudi od gostinstva, turizma in drobnega gospodarstva.

Možnosti gospodarskega razvoja kažejo, da bo družbeni proizvod občine rasel poprečno po stopnji 2,2. Pri tem bo ta rast temeljila predvsem na kakovostnih temeljih gospodarjenja.

Rahlo rast naj bi beležili tudi pri zaposlovanju (stopnja 0,6), pri čemer naj bi bilo hitrejšo zaposlovanje v gospodarstvu (0,7), v negospodarstvu pa (0,4).

Posebne pozornosti bo deležna tudi skrb - kot omenja osnutek - za ohranitev in postopno rast življenjskega standarda delavcev.

Osnutek uvršča med temeljne cilje še zagotavljanje kakovostnejšega razvoja družbe in posameznika s poudarjenimi težnjami po bolj humanih medsebojnih odnosih ter odnosih v delovnem in bivalnem okolju. S tem v zvezi govori tudi o ustrežnejši rabi prostora (varstvenih vidikih) in prenavljanju stanovanjskega fonda.